L I E T U V O S L I A U D I E S K U L T Ū R O S C E N T R A S

Lietuvos Respublikos
kultūros ministerijai 2014 01 27

LIETUVOS LIAUDIES KULTŪROS CENTRO 2013 M. VEIKLOS ATASKAITA

Lietuvos liaudies kultūros centras (LLKC) yra biudžetinė įstaiga, kurios paskirtis – plėtoti etninės kultūros (nematerialiojo kultūros paveldo) ir mėgėjų meno veiklą šalyje, metodiškai jai vadovauti, rengti dainų šventes, reikšmingas kultūros programas, skatinti visuomenės kultūrinę ir kūrybinę raišką.
Veiklos tikslai: padėti formuoti ir įgyvendinti valstybės politiką etninės kultūros, mėgėjų meno plėtros, tradicijų išsaugojimo, visuomenės kultūrinės raiškos srityse; rūpintis nematerialiojo kultūros paveldo išsaugojimu, vertingiausių kultūros tradicijų gaivinimu ir tęstinumu; plėtoti mėgėjų meninę veiklą, stebėti dabartinę etninės kultūros būklę bei jos raidą; ugdyti visuomenės suvokimą apie etninę kultūrą, mėgėjų meninę kūrybą, jų reikšmę vaikų ir jaunimo meninei saviraiškai, žmonių gyvenimo kokybei.
Įgyvendindamas savo tikslus, LLKC atlieka šias funkcijas:
- Kaupia medžiagą apie nematerialiojo kultūros paveldo reiškinius;
- Tyrinėja tautodailę, tautinius kostiumus, tradicinę muziką ir choreografiją, papročius, liaudies mediciną, kitas etninės kultūros sritis;
- Rengia etninės kultūros medžiagos rinkimo ekspedicijas, tvarko ir sistemina sukauptus duomenis;
- Kuria Nematerialiojo kultūros paveldo vertybių sąvadą (registrą);
- Rekonstruoja tautinius, archeologinius, istorinius kostiumus, rūpinasi jų populiarinimu;
- Analizuoja įvairių meno sričių ir žanrų, tarp jų – muzikos (chorų, vokalinių ansamblių, pučiamųjų instrumentų orkestrų, liaudiškos muzikos kolektyvų), liaudiškų šokių, dainų ir šokių ansamblių, teatrų, taip pat šiuolaikinės etninės kultūros raiškos būklę, formas bei tendencijas, taiko jas plėtojančias bei gerinančias priemones;
- Rengia etninės kultūros fiksavimo, dainavimo, muzikavimo, šokio, tautodailės, kitų tradicijų perėmimo, taip pat mėgėjų kūrybos, saviraiškos, meistriškumo, veiklos tobulinimo metodiką;
- Orgamizuoja konferencijas, seminarus, laboratorijas;
- Rengia dainų šventes, garantuoja nenutrūkstamą pasirengimo šventėms procesą ir metodiškai jam vadovauja: užtikrina meno kolektyvų ir jų vadovų tobulinimo bei konsultavimo sistemos funkcionavimą, nustato kolektyvų meninį pajėgumą, vykdo apžiūras, atrankas, organizuoja ir koordinuoja meninių programų kūrimą bei įgyvendinimą;
- Organizuoja respublikinius ir tarptautinius renginius – tradicinio ir mėgėjų meno festivalius, kultūros akcijas, parodas, mėgėjų meno kolektyvų ir jų vadovų metų apdovanojimus, respublikinius konkursus;
- Analizuoja kultūros centrų būklę, jų veiklos kryptis, darbo formas, patirtį, meno kolektyvų veiklą ir jų vadovų darbo patirtį, individualiasiniciatyvas, kaupia ir apibendrina jų metines statistines ataskaitas ir teikia rekomendacijas;
- Rengia ir leidžia žurnalą „Liaudies kultūra“, taikomųjų publikacijų seriją „Gyvoji tradicija“, mėgėjų meno kolektyvų repertuarą, folkloro rinkinius, šviečiamuosius, metodinius, vaizdo, garso, elektroninius leidinius.

- Pagal kompetenciją teikia siūlymus Lietuvos Respublikos kultūros ministerijai, savivaldybių kultūros administratoriams, rengia arba dalyvauja rengiant atskirų kultūros sričių programas ir padeda jas įgyvendinti;
- Teikia ekspertines išvadas etninės kultūros, mėgėjų meno specialistų, kolektyvų, kultūros centrų veiklos klausimais;
- Inicijuoja, koordinuoja ir vykdo UNESCO globojamas bei kitas tarptautines ir šalies programas, projektus;
- Stebi į UNESCO nematerialiojo žmonijos kultūros paveldo reprezentatyvųjį sąrašą įtrauktų kryždirbystės, dainų švenčių, sutartinių tradicijų būklę, rūpinasi jų sklaida, metodiškai vadovauja jų apsaugos ir plėtros veiklai;
- Teikia metodinę paramą lietuvių bendruomenėms užsienyje etninės kultūros ir mėgėjų meno veiklos klausimais, vykdo šių sričių kultūros sklaidą užsienyje;
- Bendradarbiauja su kultūros, švietimo, mokslo, studijų institucijomis, įstaigomis, Lietuvos ir tarptautinėmis nevyriausybinėmis kultūros organizacijomis, kitų valstybių kultūros įstaigomis, analizuoja kultūros reiškinių procesus, svarsto aktualius klausimus, realizuoja bendrus projektus.

Dainų šventės tradicijos tęstinumo programa

Įgyvendinant Lietuvos dainų švenčių įstatymą, siekiant užtikrinti dainų švenčių tradicijos tęstinumą, nepertraukiamą kultūros, švietimo įstaigų meno kolektyvų veiklą, koordinuoti skirtingų žinybų veiksmus, tinkamai pasirengti 2014 m. Lietuvos dainų šventei „Čia – mano namai“, parengtas Dainų švenčių tradicijos tęstinumo programos ir priemonių plano projektas ir pateiktas Lietuvos Respublikos kultūros ministerijai. Remiantis 2010 m. Lietuvos liaudies kultūros centro direktoriaus 2010 m. gruodžio 5 d. įsakymu Nr. V-55 patvirtintais pasirengimo 2014 m. Lietuvos dainų šventei etapais, organizuotas kūrybinis ir organizacinis darbas, siekiant sukurti prasmingus, tradicijas ir modernias išraiškos priemones susiejančius, bendra idėja ir režisūriniu sprendimu grindžiamus meninius renginius. Surengti Dainų šventės kūrybinių grupių posėdžiai: Dainų dienos – 10, Ansamblių vakaro – 4, Šokių dienos – 8, Pučiamųjų instrumentų orkestrų dienos – 3, Folkloro dienos – 2, Teatrų dienos – 2, per kuriuos aptartas repertuaras, programų kūrimo meniniai reikalavimai, naujų kūrinių įsigijimo planai, šventės rekvizitai ir kt. Dainų šventės programų kūrėjams, kurie kuria programas, projektuoja rekvizitus, organizuoja kūrybinių grupių pasitarimus, buvo sumokėta 45 200 Lt (Dainų dienos kūrybinei grupei (10 žmonių) – 14 700 Lt; Pučiamųjų orkestrų koncerto (2 žmonės) – 5400 Lt; Šokių dienos meno vadovui (1) – 8000 Lt; Ansamblių vakaro (2 žmonės) – 10 500 Lt; Teatro dienos (2 žmonės) – 6600 Lt.

Dainų šventės repertuarui parengti išleista 9600 Lt. Išleistas Šokių dienos repertuaro leidinys „Sodauto“, sumokėta natografui už Šokių dienos, Ansamblių vakaro natų surinkimą. LLKC interneto svetainėje paskelbta Dainų, Šokių dienų, Ansamblių vakaro, Kanklių popietės, Pučiamųjų instrumentų orkestrų programos, repertuaras, natos, šokių aprašymai.

Konsultantų tinklo veikla. Nuo 2006 m. veikia meno šakų, žanrų kolektyvų ekspertų konsultantų tinklas. Konsultantų veiklos tikslas – padėti meno kolektyvams ir jų vadovams, meno šakų bei žanrų specialistams, savivaldybių, apskričių administracijoms siekti meno ir kultūros raiškos kokybės, kūrybos įvairovės, veiksmingo meninio visuomenės ugdymo. Konsultantais parinkti asmenys, kompetentingi konsultuoti valstybės bei savivaldybių institucijas, kultūros ir meno specialistus,

kolektyvus ir jų vadovus kultūros raiškos sąlygų gerinimo, darbo metodikos, meninio rezultato siekimo, kūrinių interpretavimo, stilistikos, repeticijų, vadovavimo pratyboms ir kitais klausimais. Konsultantai skiriami trejiems metams. Kasmet svarstoma jų veikla ir konsultantai gali būti keičiami. Po kiekvienos šešių valandų konsultacijos jie rašo ataskaitas ir siunčia LLKC. Konsultantams mokama pagal paslaugų sutartis. Šias metais mėgėjų meno kolektyvams suteiktos 354 meno šakų, žanrų kolektyvų ekspertų konsultacijos. 1 konsultacija – 6 akademinės valandos, valandos kaina – 30 Lt. Meno šakų, žanrų kolektyvų ekspertų konsultantų tinklo veiklai plėtoti išleista 64 000 Lt.

Mėgėjų meno kolektyvų veiklos koordinavimas. Remiantis Kategorijų suteikimo mėgėjų meno kolektyvams pagal meninį lygį, veiklą ir pasiektus rezultatus nuostatais, patvirtintais Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2008 m. kovo 17 d. įsakymu Nr. ĮV-145, prieš Dainų šventę vykusių apžiūrų ir kitų respublikinių konkursinių renginių metu nustatytas kultūros sistemai priklausančių mėgėjų meno kolektyvų meninis lygis. Pagal kategorijų suteikimo nuostatus ir tvarkos aprašą aukščiausios kategorijos kolektyvų ir jų vadovų lygis peržiūrimas kasmet, atsižvelgus į pastarųjų metų kolektyvų meninį lygį ir pasiektus rezultatus. Siekiant išlaikyti aukšto meninio lygio meno kolektyvus ir skatinant jų vadovus (dalis su kolektyvais dirba visuomeniniais pagrindais), 2013 m. geriausiems kolektyvams skatinti paskirstyta 255 200 Lt. Surengta 16 mėgėjų meno šakų ir žanrų tarybų posėdžių, per kuriuos analizuota ir svarstyta meno šakų būklė, kolektyvų veikla atskirose vietovėse, savivaldybių kultūros ir švietimo įstaigose, plėtros kryptys ir priemonės joms įgyvendinti, analizuota žanro renginių paplitimas regionuose ir savivaldybėse, jų meninė kokybė, aptartos metodinės paramos teikimo meno kolektyvams ir jų vadovams galimybės, kvalifikacijos tobulinimo poreikis, svarstyta ir teikta LLKC direktoriui tvirtinti metų nominacijas meno kolektyvams ir jų vadovams, kolektyvų skirstymą į kategorijas pagal meninį lygį, veiklą ir pasiektus rezultatus, teikti siūlymai dėl kolektyvų vadovų premijavimo ir kt.

Registracija į Lietuvos dainų šventę „Čia – mano namai“ ir kolektyvų apžiūros. Vyko pretendentų į Lietuvos dainų šventę „Čia – mano namai“ registracija. Užsiregistravo 1660 kolektyvų, 39 911 dalyvių, iš jų 2210 vadovų. Į Ansamblių vakarą užsiregistravo 232 kolektyvai, 5059 dalyviai; Folkloro dieną – 448 kolektyvai, 8248 dalyviai; Kanlių popietę – 58 kolektyvai, 590 dalyvių; Teatro dieną – 83 kolektyvai, 1309 dalyviai; pučiamųjų instrumentų orkestrų koncertą – 68 kolektyvai, 2140 dalyvių; Šokių dieną – 372 kolektyavai, 8410 dalyviai; Dainų dieną – 453 15396 dalyviai. Daugiausia meno mėgėjų kolektyvų užsiregistravo iš Vilniaus, Kauno, Klaipėdos miestų, Kauno, Panevėžio, Šakių rajonų; mažiausiai – iš Pagėgių, Rietavo, Šalčininkų savivaldybių. 2013 m. surengtos kanklių ansamblių, liaudiškos muzikos kapelų apžiūros, pradėtos mėgėjų teatrų, folkloro kolektyvų apžiūros. Kitų žanrų apžiūros perkeltos į 2014 m. I ketvirtį. Visų kolektyvų apžiūras planuojama baigti 2014 m. kovo mėnesį.

„Aukso paukštės“ apdovanojimai. 1999 m. Lietuvos liaudies kultūros centro ir Pasaulio lietuvių dainų šventės fondo įsteigti geriausių meno kolektyvų ir jų vadovų apdovanojimai „Aukso paukštė“ – viena priemonių pristatyti visuomenei mėgėjų meno kūrybą, tradicijų puoselėjimą, atlikimo meną. „Aukso paukštės“ nominacijomis įvardijami, pagerbiami ir apdovanojami geriausi mėgėjų meno kolektyvai bei jų vadovai, pasižymėję itin reikšminga, aktyvia pastarųjų penkerių metų veikla, parengę naujų, originalių ar deramai kultūros tradicijas pristatančių programų, išleidę garso, vaizdo publikacijų,

inicijavę ir surengę švenčių, festivalių, mokomųjų renginių, pelnę laureatų vardų, prizų šalies ir užsienio renginiuose ar kitaip sušvitę kultūros padangėje. Atlikta 1999–2013 m. „Aukso paukštės“ nominacijų analizė pagal savivaldybes, kurioms priklauso apdovanoti kolektyvai, nominacijų gausumą, kolektyvų žanrus, kolektyvų narių amžių, metus ir kt. Per šį laikotarpį įteiktos 294 „Aukso paukštės“ (150 suaugusiųjų, 115 vaikų ir 29 mišriems mėgėjų meno kolektyvams). Daugiausiai apdovanojimų pelnė Vilniaus, Klaipėdos, Kauno miestų, Panevėžio, Telšių, Utenos rajonų kolektyvai. Nė vienos nominacijos negavo penkių savivaldybių (Kazlų Rūdos, Pagėgių, Tauragės, Šilalės, Vilniaus rajono) kolektyvai. 2013 m. organizuota 13 renginių nominacijas laimėjusiose savivaldybėse. 14 mėgėjų meno kolektyvų buvo įteiktos „Aukso paukštės“ statulėlės ir premijos. 2013 m. pirmą kartą „Aukso paukštė“ ir premija „Už nuopelnus tautinei kultūrai“ įteikta choro dirigentui, profesoriui Lionginui Abariui. Premijoms išleista 15 tūkst. Lt, „Aukso paukštės“ statulėlių gamybai išleista 17 025 Lt iš prioritetinių renginių fondo.

Respublikinė konkursinė liaudies meno paroda „Aukso vainikas“. Siekdamas sustiprinti valstybės institucijų paramą ir sukurti nuolat veikiančią liaudies meistrų globos bei skatinimo sistemą, LLKC 2005 m. pradėjo rengti kasmetę respublikinę konkursinę liaudies meno parodą ir įsteigė „Aukso vainiko“ apdovanojimus, kuriais siekiama atskleisti ir įvertinti dabartinę liaudies meistrų kūrybą, pagerbti talentingiausius tautodailininkus, tęsiančius vietinių senųjų amatų tradicijas. Apdovanojimų nuostatai suformuluoti taip, kad visų pirma būtų palaikomos ir populiarinamos tos kūrybos kryptys, kurių šaknys remiasi Lietuvos etninėmis tradicijomis. Tokie meno kūriniai – tai mūsų šalies aukso fondas, užtikrinantis tolesnį liaudies meno gyvybingumą ir tąsą. Nominuojama už geriausius pastarųjų penkerių metų laikotarpiu sukurtus vaizduojamojo, taikomojo meno ir kryždirbystės darbus. Pretendentų atranka vyksta dviem etapais: pirmiausia išrenkami geriausi apskrities meistrai, o per respublikinį turą trys iš jų – po vieną taikomosios, vaizduojamosios dailės ir kryždirbystės atstovą – paskelbiami geriausiais metų meistrais. Pagal tradiciją respublikinis konkurso turas, per kurį pristatomi apskričių turų laimėtojų darbai, neturi nuolatinės vietos – kasmet jis rengiamas vis kitur. Taip skirtingų Lietuvos kraštų žmonės gali susipažinti su geriausiais tų metų liaudies meistrų darbais.

2013 m. „Aukso vainiko“ regioninės parodos surengtos visose apskrityse, taigi jų buvo dešimt. Šiauliuose ir Panevėžyje šios konkursinės parodos tradiciškai rengiamos greta kasmečių ataskaitinių Tautodailininkų sąjungos vietos bendrijų parodų Šiaulių ir Panevėžio parodų salėse. Telšių apskrities paroda surengta Biržuvėnų dvare, Marijampolės apskrities – Zyplių dvare (Šakių r.), Utenos – Visagino kultūros centre, Klaipėdos apskrities – Kretingos muziejuje, Tauragės apskrities – Tauragės krašto muziejuje, Alytaus apskrities – Alytaus kultūros ir komunikacijų centre, Kauno apskrities – Kauno kultūros centre „Tautos namai“, Vilniaus apskrities – Elektrėnuose. Regioninėse parodose iš viso dalyvavo 452 meistrai, pristatę per 2500 kūrinių. Apytikriais duomenimis, kiekvieną regioninę parodą aplankė – nelygu jos vieta ir trukmė – nuo dviejų-trijų šimtų iki pusantro tūkstančio lankytojų.

2013 m. „Aukso vainiko“ respublikinė paroda surengta Kretingos muziejuje. Į ją buvo atrinkti 28 autorių kūriniai. 2013 m. konkurso finale varžėsi ypač daug skulptorių, atstovaujančių tradicinei medžio drožybai, ir tekstilės rankdarbių (nėrinių bei siuvinėjimo) meistrės. Gausiau konkurse dalyvavo ir kryždirbiai – finale net 7 autoriai pristatė gana tolygias savo menine verte kolekcijas. 2013 m. „Aukso vainikus“ laimėjo vienai apskričiai – Telšių – atstovavę meistrai: medžio skulptūrų autorius, kalvis ir kryždirbys. Tokią precedento neturėjusią vieno regiono sėkmę, matyt, nulėmė tais pačiais

metais paminėtas žemaičių krikšto jubiliejus, pasižymėjęs gausiais kryždirbystės tradicijoms pagerbti skirtais renginiais, mobilizavęs puikių šio regiono meistrų pastangas. Kaip jau įprasta, laureatai buvo vainikuoti simboliniais aukso vainikais, jiems skirtos kuklios – po 1000 Lt – premijos (iš viso 3000 Lt, 1000 Lt kryždirbystės konkurso nugalėtojui skyrė rėmėjas).

Respublikinis moksleivių liaudies dailės konkursas „Sidabro vainikėlis“. Lietuvos liaudies kultūros centras, siekdamas išsaugoti gyvybingas etninės kultūros tradicijas, 2012–2013 mokslo metais surengė respublikinį moksleivių liaudies dailės konkursą „Sidabro vainikėlis“. Konkurso parodų ciklas sumanytas tam, kad vaikai galėtų plačiau parodyti savo darbus, sukurtus remiantis liaudies daile ir dailiaisiais amatais. Konkursas leido apžvelgti ir palyginti viso Lietuvos moksleiviško amžiaus jaunimo kūrybą, pagerbti gabiausius moksleivius, išsiaiškinti ir įvertinti talentingiausius jų mokytojus ir vadovus.

Pirmajame „Sidabro vainikėlio“ konkurse dalyvavo 32 miestų ir rajonų savivaldybės. Vietinių turų dalyvių skaičiai stipriai skyrėsi, svyravo nuo keliolikos iki daugiau nei šimto moksleivių. Aštuoniuose regioniniuose turuose dalyvavo apie 480 jaunuolių (vidutiniškai po 60 kiekviename regione). Sąlygos surengti regionines parodas (parodų salės vieta, jos pasiekiamumas, parodų trukmė) buvo gana netolygios, todėl sunkoka daryti išvadas apie jų lankomumą.

Respublikinė konkursinė paroda, surengta Kauno kultūros centre „Tautos namai“ (68 dalyviai, atrinkti regioninėse parodose), maloniai nustebino aukštu meniniu lygiu ir moksleivių entuziazmu. Dažnas autorius vietoje privalomų 1–3 darbų pristatė 5 darbų ir didesnes kūrinių kolekcijas. Šešių simbolinių „Sidabro vainikėlių“ laimėtojai – trys 10–14 m. kategorijoje, trys 15–19 m. kategorijoje – atstovavo labai įvairiems liaudies dailės žanrams. Apdovanojimai įteikti už tradicinę medžio skulptūrą, baltąjį kiaurarąštį siuvinėjimą, tradicines medines tarškynes, tautinio kostiumo detales, popieriaus karpinius, šiaudinius sodus.

2013 m. moksleivių liaudies dailės konkurse išryškėjo įdomios ir šiai kūrybos sferai labai palankios tendencijos: didesnė dalis talentingiausių darbų sukurta rajonuose, mažuose miesteliuose bei kaimuose, be to, daugelio moksleivių kūryba atspindi būtent jų regiono, gimtosios vietovės tradicijas. Tai teikia pagrįstų vilčių, kad šis konkursas ne tik pagelbės sistemingai moksleiviško amžiaus talentų saviraiškai, bet ir veiksmingai prisidės prie vertingų vietinių tradicijų išsaugojimo.

Tautinių kostiumų laboratorijos veikla. Laboratorijos veiklai plėtoti skirta 265 000 Lt. Pagal Lietuvos dainų šventės programą vykdomi tautinių kostiumų gamybos organizavimo darbai. Tikslingų pastangų dėka (organizavus seminarus, vykdžius paiešką) šiais metais papildomai pritraukta 10 asmenų, galinčių kokybiškai ir profesionaliai rekonstruoti tautinius kostiumus ir liaudies drabužius bei atlikti su tuo susijusius gamybos darbus. Tautinių kostiumų gamintojų sąrašas rekomenduojamas kultūros centrams, meno kolektyvų vadovams, norintiems savarankiškai siūdintis tautinius drabužius. Prižiūrima kostiumų gamybos darbų eiga: konsultuojami gamintojai, stebimas ir tikrinamas gamybos procesas, esant reikalui organizuojami koregavimo darbai. Naudojantis tautinių kostiumų kolekcija ir turimais konstrukcinių brėžinių, piešinių, kitos metodinės medžiagos rinkiniais, teikiamos konsultacijos kolektyvų vadovams, etnokultūros specialistams, meistrams, skaitomos paskaitos ir rengiami praktiniai seminarai specialistų (kolektyvų vadovų, kultūros darbuotojų, liaudies meistrų ir kt.), taip pat mokinių, studentų grupėms, ekskursantams, įstaigos svečiams ir kt. Atrinkta ir pramoninei gamybai adaptuota

9 nauji audinių pavyzdžiai (Aukštaitijos, Klaipėdos krašto, Žemaitijos kolektyvams). Konsultuoti 44 kolektyvų vadovai, padedant pasirinkti užsakomus kostiumus. 44 kolektyvams parinkti ir adaptuoti konstrukciniai drabužių brėžiniai, puošybos variacijos, spalviniai deriniai, audinių pavyzdžiai.

Sukurtos dviejų genčių (žiemgalių ir aukštaičių) kolekcijos už 36 750 Lt. Pasiūdinti 8 aukštaičių genties I– XIV a. kostiumai už 45 590 Lt (30 000 Lt iš Kultūros rėmimo fondo (KRF), 15 590 Lt iš Pasirengimo dainų šventei programos) ir 8 žiemgalių genties I–XIV a. kostiumai už 56 160 Lt (35 000 Lt iš Etninės kultūros plėtros valstybinės programos 21 160 Lt iš Pasirengimo dainų šventei programos). Kiekvieną kolekciją sudaro keturi moteriški ir keturi vyriški kostiumų komplektai (drabužiai, papuošalai, darbo įrankiai, aksesuarai, ginklai). Kailiniais, batais ir kt. detalėmis papildytos LLKC tautinių ir archeologinių drabužių kolekcijos už 28 250 Lt. Už LR kultūros ministerijos (200 000 Lt) ir savivaldybių skirtas lėšas mėgėjų meno kolektyvams suprojektuota ir pagaminta kostiumo dalių, atitinkančių 100 vienetų pilnų tautinių kostiumų. Kasmet savivaldybės savo biudžete planuoja lėšas tautiniams kostiumams įsigyti. 2013 m. savivaldybės pateikė dokumentus už 618 202 Lt tautiniams kostiumams įsigyti, o patenkta tik 32 proc. prašomos sumos.

LLKC Tautodailės poskyrio specialistai, atkūrę unikalią autentiškų XIX–XX a. pr. tautinių kostiumų kolekciją, įvairiomis priemonėmis pristato ją visuomenei. Surengtos trys tautinių kostiumų kolekcijos parodos: Kultūros rūmuose Kijeve (Ukraina) pristatyta penkiolika tautinių kostiumų komplektų (po tris iš kiekvieno regiono), Nyderlanduose, Hagoje – šeši tautinių kostiumų komplektai (po tris vyriškus ir tris moteriškus), Lietuvos pirmininkavimo Europos Sąjungos Tarybai programoje – 16 tautinių kostiumų ekspozicija Seimo rūmuose.

Surengta 17 kostiumo kolekcijos demonstracijų, kuriuose dalyvavo 360 dalyvių. Atkurtų Žemaičių genties I–XIV a. kostiumų kolekcija pristatyta Neringos miesto bendruomenei Nidos kultūros ir turizmo informacijos centre „Agila“ „Stintapūkio“ šventės metu, Juodkrantėje per folkloro šventę „Pūsk, vėjuži“, Šiaulių miesto jubiliejinėje 777 m. minėjimo šventėje. Baltų vienybės dienos metu pristatyta Tautinio kostiumo kolekcija (19 kostiumų). Atkurta Jotvingių genties I–XIV a. archeologinių kostiumų kolekcija pristatyta Vilniuje per Nacionaliniame muziejuje vykusią mokslinę konferenciją „Marijos Gimbutienės skaitymai“. Vilniaus knygų mugėje parodų centre „Litexpo“ teatralizuoto pristatymo „Baltijos sakmė“ metu demonstruota Kuršių genties archeologinių kostiumų kolekcija, pristatant 2012–2013 m. kalendorių „Kuršių genties I–XIVa. kostiumas“. Juodkrantėje, tarptautinio šiuolaikinio šokio konferencijos metu, parodytas teatralizuotas kostiumų spektaklis „Baltijos sakmė“ (rež. A.Šeiko). Trakų bei Pagėgių kultūros centruose, minint Vasario 16-ąją, surengtas penkių Lietuvos etnografinių regionų tautinių kostiumų kolekcijos teatralizuotas pristatymas „Raštų pynė“. Ta pati programa parodyta Marijampolės centrinėje aikštėje ir Vilniuje, Lietuvos Respublikos Seime. Iškilmingame Valstybės atkūrimo dienos – Vasario 16-osios – minėjime Prezidentūros aikštėje pristatyta penkių Lietuvos etnografinių regionų žieminė kolekcija (rež. L.Dobužinskaitė). Renginys buvo transliuojamas tiesiogiai per LTV. Užutrakio dvare, per Europos sąjungos reikalų parlamentinių komitetų konferencijos (COSAC) pirmininkų susitikimą, surengtas archeologinių kostiumų teatralizuotas pristatymas „Baltijos sakmė“ (rež. A.Šeiko). Parlamentinio matmens renginį stebėjo 140 Europos Sąjungos parlamentinių komitetų pirmininkų. Rusijoje, Sankt Peterburge, generalinio Lietuvos konsulato organizuojamo VI tarptautinio festivalio „Europos dienos“ metu surengtas Baltų genčių I–XIVa. kostiumų kolekcijos pristatymas. Anglijoje, Londone, generalinio Lietuvos konsulato kvietimu, lietuvių bendruomenei pristatyta penkių etnografinių regionų tautinių kostiumų kolekcija. Vilniuje,

Nacionaliniame muziejuje, Dainų šventės „Čia – mano namai“ pristatymo metu, vyko tautinių kostiumų demonstracija.

Dar viena tautinių kostiumų pristatymo visuomenei forma – tautinių ir archeologinių kostiumų nuoma. LLKC tautinių kostiumų studijoje nuomojami tautiniai drabužiai, teikiama išsami informacija apie jų dėvėjimo ypatumus, parenkami kostiumai pagal Lietuvos regionus, dizainerė suderina kostiumo detales, pritaiko įvairaus sudėjimo žmonėms. Kostiumai dažniausiai nuomojami svarbioms progoms, pristatant Lietuvą užsienyje, todėl klientams parenkami autentiškai rekonstruoti ir istoriškai teisingi kostiumų komplektai. 2013 m. išnuomoti 22 tautiniai kostiumai ar jų dalys, už nuomą gauta 4850 Lt.

2014 m. ypatingas dėmesys bus skirtas tautiniams kostiumams – liepos 6 d. planuojama skelbti Tautinio kostiumo diena.

Naujų kūrinių mėgėjų meno kolektyvams įsigijimas. Per 2013 m. už 106 700 Lt įsigyti 72 repertuaro kūriniai, aranžuotės ir orkestruotės, skirtos mėgėjų meno kolektyvams (chorams, liaudiškų šokių kolektyvams, pučiamųjų instrumentų orkestrams, liaudies instrumentų ansambliams).

Surengtas Naujų kūrinių chorams ir vokaliniams ansambliams konkursas. Įsigyti 6 chorams ir vokaliniams ansambliams skirti kūriniai už 9000 Lt, 5 aranžuotės chorui, 5 aražuotės pučiamųjų instrumentų orkestrams už 7675 Lt.

Naujų liaudiškų šokių konkursu siekiama aktyvinti choreografijos kūrybinį procesą per liaudiško šokio kolektyvų kūrybinę veiklą, skatinti kurti, plėtoti liaudies šokį rengiantis šalies konkursams, festivaliams, ugdyti choreografų ir šokio mokytojų kūrybiškumą remiantis savo krašto medžiaga. Įrašyta Šokių dienos 29 fonogramos už 13 592 Lt, sukurtos 29 aranžuotės už 26 250 Lt. Šiam konkursui aštuoni autoriai pristatė 13 sceninių šokių kompozicijų. Įsigyti 6 geriausi vaikų, jaunimo ir suaugusiųjų šokiai (12 700 Lt). Ansamblių vakarui pateikta 25 naujų kūrinių chorui ir liaudies instrumentų orkestrams, liaudiškoms kapeloms bei šokėjams. Įsigyta 15 kūrinių (22 300 Lt). Įsigytos 6 pučiamųjų instrumentų orkestrų orkesruotės už 6 300 Lt. Nupirktas muzikinis kūrinys baltų genčių kostiumams pristatyti Lietuvos dainų šventės metu Valdovų rūmuose už 10 000 Lt.

Rekvizitų įsigijimas. Rekvizitai įsigyjami dalimis. Ansamblių vakarui įsigytos gūnios, ožiukai, medpadžiai, stebulės už 25 000 Lt; Šokių dienai – agroplėvelė, špūlės su audeklais, žibintuvėliai už 20 000 Lt (iš viso 45 540 Lt). Vyksta kūrybinis procesas, visų dienų tikslus rekvizitų poreikis bus aiškus galutinai suderinus menines 2014 m. programas.

Dainų šventės atributikai išleista 76 000 Lt: Dainų šventės filmo vertimas į vokiečių, rusų kalbas, filmo leidyba, Dainų šventės aplankų, maišelių, programėlių, bukletų, plakatų, atvirukų, kalendoriukų, lankstinukų, knygų įdėkliukų spausdinimas, suvenyrinių lietpalčių gamyba, Dainų šventės viešinimas kataloge „Lietuvos turizmas 2013–2014“.

Viešieji ryšiai ir reklama. Viešiesiems ryšiams ir reklamai išleista 42 049 Lt (mėgėjų meno žanrų, etninės kultūros tradicijų, tautinių kostiumų pristatymas, dalyvavimas tarptautiniuose renginiuose, forumuose, seminaruose Lietuvoje ir užsienyje).

2014 m. Dainų šventės koncepcija, programa, Dainų švenčių tradicija pristatyta Ukrainoje, dalyvaujant Lietuvos ambasados Ukrainoje kartu su Ukrainos kultūros ir meno centru bei Kijevo lietuvių bendruomene organizuotame renginyje; Sankt Peterburge vykusiame „Europos dienų“ festivalyje; Baltarusijoje, Vitebske, vykusiame XXII tarptautiniame kultūros festivalyje „Slavianskij bazar“; Anglijoje, Lietuvos generalinio konsulato kvietimu, lietuvių bendruomenei pristatyta penkių

etnografinių regionų tautinių kostiumų kolekcija; bendradarbiaujant su Turizmo departamentu ir Ūkio ministerija dalyvauta Pasaulinėje turizmo mugėje Londone; Azerbaidžane, nacionalinės UNESCO komisijos ir Mokslinio metodinio kultūros tyrimų centro prie Azerbaidžano Respublikos kultūros ir turizmo ministerijos organizuotoje trečioje tarptautinėje konferencijoje „Subalansuoto vystymosi kultūra kaip socialinės harmonijos sąlyga: teoriniai ir praktiniai aspektai“; Ispanijoje, Meride, Europos Sąjungos Grundtvig mokymosi partnerystės projekte „Mokymosi prie židinio programa“; Vokietijoje, Achene, vykusioje iškilmingoje Karolio tarptautinio Didžiojo apdovanojimo teikimo Lietuvos prezidentei Daliai Grybauskaitei ceremmonijoje bei Lietuvos Respublikos ambasados Vokietijoje organizuotame renginių cikle, kurio metu surengti du lietuvių tautinių kostiumų kolekcijų pristatymai.

Grupė LLKC darbuotojų dalyvavo Taline UNESCO organizuotoje konferencijoje „Lietuvos dainų švenčių tradicijų saugojimo ir plėtros veiksmų apžvalga“, dalyvauta apskritojo stalo diskusijose, apibendrinant trijų Baltijos šalių veiklos rezultatus ir numatant bendro veiksmų plano ateinančiam 10 metų laikotarpiui gaires.

Lietuvos Dainų šventės kūrybinių grupių atstovai Latvijos XXV dainų ir XV šokių šventėje susitiko su organizatoriais, dalyvavo aptarimuose.

Lietuvos dailės muziejuje surengta Dainų šventės tradicijos įtraukimo į UNESCO Reprezentatyvųjį žmonijos nematerialiojo kultūros paveldo sąrašą 10-mečiui paminėti skirta spaudos konferencija ir koncertas. Dalyvavo užsienio šalių ambasadoriai Lietuvoje, ministerijų, savivaldybių kviestiniai atstovai.

Baltarusijoje, Mogiliove, vykusio tarptautinio forumo „Tradicinė kultūra – strateginis nuolatinio visuomenės vystymosi resursas“ mokslinėje praktinėje konferencijoje „Tradicinė kultūra: apsauga, išsaugojimas, aktualizavimas“ Lietuvos delegacija pristatė pranešimus „Gyvoji tradicija Lietuvoje“ apie liaudies kultūros padėtį, jos funkcionavimo ir paramos sistemą. Pranešimo, kaip ir pačios sistemos, ašis – Lietuvos dainų šventė, ją supantys ir palaikantys reiškiniai. Aptartos tarptautinio endradarbiavimo plėtotės, siekiant išsaugoti ir skleisti tradicinę kultūrą, galimybės. Skaitytas pranešimas „Lietuvių tautinis kostiumas, tradicinės kultūros vertybė, nacionalinio identiteto išsaugojimo įrankis, reprezentacinė lieudies meno dalis“.

Baltarusijoje, Vitebske, dalyvauta XXII tarptautiniame festivalyje „Slavianskij bazar“ ir tuo metu vykusioje tarptautinėje meistrų mugėje „Audeklų pynimai“, įrengta Lietuvą pristatanti tradicinių audinių, lovatiesių, riešinių, juostų ekspozicija. Geriausio tradicinio meistro nominacijoje Lietuvos audėja Vita Babičienė laimėjo antrą vietą.

Lenkijoje, Olštyne, UNESCO nematerialiojo kultūros paveldo konferencijoje „Geroji praktika“ skaitytas pranešimas „Nematerialiojo kultūros paveldo registro kūrimo Lietuvoje patirtis ir problemos“, dalyvauta pasitarimuose, diskusijose, Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos parengtos parodos „Gyvybės medis: lietuvių kryždirbystė ir kryžių simbolika“ atidarymo renginiuose.

Stebėti tarptautinio folkloro festivalio „Baltica“ renginiai Rygoje, dalyvauta diskusijoje apie nematerialiojo paveldo, kultūros vaidmenį socialiniam ir ekonominiam visuomenės vystymuisi, susipažinta su Latvijos ir Estijos šalių organizacine bei metodine patirtimi, pritaikytina rengiant festivalius ir tobulinant jų organizavimą. Folkloro poskyrio specialistai dalyvavo konferencijoje „Tarptautinis folkloro festivalis „Baltica“: tradicijos ir pokyčiai“ Rygoje, kurioje aptarti festivalio Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje renginiai, pasidalyta įvairiapuse patirtimi: festivalio dalyvių, rėmėjų paieškos, sklaidos, rengėjų bendradarbiavimo galimybės ir kt.

LLKC darbuotojai dalyvavo Latvijoje vykusiuose Baltijos šalių studentų dainų ir šokių festivalio „Gaudeamus“ parengiamuosiuose posėdžiuose.

Dainų šventės viešųjų ryšių kompanijai ir Dainų šventės tyrimui „Dainų šventės poveikio ir naudos vertinimo modelio sukūrimo ir vykdymo galimybių studija“ išleista 19 000 Lt.

Administravimo išlaidos. Administravimo išlaidos siekė 12 000 Lt (regioninių dainų švenčių rengimas, meno kolektyvų apžiūrų transporto nuoma, kompiuterinės technikos įsigijimas ir kt.).

Nenumatytos išlaidos **–** 2700 Lt (kūrybinių grupių narių nakvynės išlaidos seminarų metu, akompaniatorių darbo apmokėjimas, vizitinių kortelių gamyba, segtuvų, popieriaus pirkimas).

Kultūros tradicijų ir mėgėjų meno veiklos plėtojimo programa

Renginiai

2013 m. organizuota 19 stambių (12 iš jų kultūros ministro įsakymu įtraukti į Lietuvoje rengiamų tęstinių prioritetinių mėgėjų meno renginių sąrašą) ir 21 kitas renginys – parodos, konferencijos, tautinių ir archeologinių kostiumų demonstravimai, kuriuose dalyvavo 825 kolektyvai, 27 742 dalyviai.

Tęstiniai prioritetiniai mėgėjų meno renginiai. Vykdydamas LR kultūros ministro 2011 m. vasario 1 d. įsakymą Nr. ĮV-66 „Lietuvoje rengiamų tęstinių prioritetinių mėgėjų meno renginių projektų dalinio finansavimo iš valstybės biudžeto lėšų taisyklės“, LLKC surinko informaciją apie 2011–2014 m. etnografinių regionų, regionų kultūros, nematerialiojo kultūros paveldo ir dainų švenčių tradicijas puoselėjančius mėgėjų meno renginius, vykstančius visoje Lietuvoje, apimančius tiek suaugusiųjų, tiek vaikų kolektyvus. Remiantis savivaldybių pateikta informacija, konsultantų bei ekspertų komisijų išvadomis, pagal savivaldybių pasiūlytus renginius, atitinkančius visus minėtame įsakyme numatytus kriterijus, parengtas ir LR kultūros ministro įsakymu patvirtintas 2012–2014 m. Lietuvoje rengiamų tęstinių proritetinių mėgėjų meno renginių sąrašas. 2013 m. surengtas 21 prioritetinis mėgėjų meno renginys, 12 iš jų rengė Lietuvos liaudies kultūros centras. Šie renginiai apima visas Lietuvos savivaldybes, vyksta keliais turais, juose dalyvauja daugybė kolektyvų ir dalyvių. Vyko 4 regioninės šventės: Moksleivių dainų ir šokių šventė Kauno mieste, Lietuvos jubiliejinės dainų šventės „Čia – mano namai“ eksperimentinė šokių šventė „Sodauto“ Marijampolėje, mišrių chorų dainų šventė Zarasuose, dainų ir šokių ansamblių šventė Švenčionių rajone.

Choro muzikos renginiai. 2001 m. pradėjus aktyviai plėtoti berniukų chorų judėjimą (festivaliai, konkursai, jungtiniai koncertai, akcijos), ėmė kurtis nauji berniukų chorai. Berniukų meninis užimtumas dainuojant choruose – ypač svarbi viena prieinamiausių prevencijos formų, tenkinanti mokinių pažinimo, lavinimosi ir saviraiškos poreikius. Sudėtingu finansiniu laikotarpiu išlaikyta berniukų chorų festivalio-akcijos „Lietuvos berniukai prieš smurtą ir narkomaniją“ tradicija, įgyvendintos numatytos programos. 2013 m. Tauragėje surengtame festivalyje „Lietuvos berniukai prieš smurtą ir narkomaniją“ dalyvavo 29 berniukų chorai (per 800 dalyvių) iš 14 savivaldybių. Festivalio koncertų klausėsi per 3000 žiūrovų.

2013 m. bendradarbiaujant su Lietuvos kompozitorių sąjunga ir Lietuvos chorų sąjunga surengtas Suaugusiųjų chorų konkursas, vykęs dviem turais. Pirmasis turas vyko regionuose: Kauno r.,

Alytuje, Panevėžyje, Šiauliuose, Klaipėdoje, Kauno m., Vilniaus m. I ture dalyvavo 104 chorai. II turas vyko Vilniuje Kotrynos bažnyčioje, jame dalyvavo 38 I ir II kategorijos chorai, 4260 dalyvių iš 53 savivaldybių. Šis konkursas rengiamas kas ketveri metai.

Mišrių chorų dainų šventėje Zarasuose dalyvavo 50 kolektyvu, 1000 dalyvių iš 33 savivaldybių. Ši šventė – Europos kaimynystės ir partnerystės priemonės, Latvijos, Lietuvos ir Baltarusijos bendradarbiavimo programos projekto „Sociokultūrinio tinklo stiprinimas Zarasų, Daugpilio ir Braslavo regione, pritraukiant jaunimą ir aktyvinant vietos bendruomenes“ baigiamasis koncertas. Dainų šventės pradžioje prof. Lionginui Abariui buvo įteikta 2012 m. „Aukso paukštės“ nominacija „Už nuopelnus tautinei kultūrai“. Šventėje dalyvavo per 3000 žiūrovų.

Kauno moksleivių dainų šventėje dalyvavo 80 kolektyvų, 2000 dalyvių.

Sėkmingai surengti XV studentų chorų festivalio renginiai bažnyčiose ir baigiamasis koncertas šv. Jonų bažnyčioje. Festivalyje dalyvavo 20 studentų chorų iš visos Lietuvos. Baigiamajame koncerte buvo atlikta specialiai festivaliui užsakyta oratorija „Omnia sol temperat“ (Mykolo Natalevičiaus muz.); kūrinį atliko jungtinis choras ir VU kamerinis orkestras. Festivalyje dalyvavo 16 studentų chorų iš Vilniaus, Kauno, Šiaulių, Klaipėdos – per 800 dainininkų. Festivalio koncertuose dalyvavo per 7000 žiūrovų.

Mėgėjų teatro renginiai. 2013 m. surengta septintoji Lietuvos vaikų ir jaunimo teatrų apžiūra-šventė „Šimtakojis“. Apžiūra vyksta kas dveji metai trimis etapais: vietinis, regioninis, respublikinis. Šis renginys aktyvina vaikų ir jaunimo teatrų veiklą, skatina meninio lygio augimą, išryškina geriausius spektaklius. Regioninės šventės vyko Jurbarke, Jonavoje, Varėnoje, Panevėžio rajone, Šiaulių rajone.. Šventėse dalyvavo 121 kolektyvas, 2265 dalyvių iš 50 savivaldybių. Baigiamosiose šventėse, kurios vyko Telšiuose, Anykščiuose, dalyvavo šventės laurėatai – 21 teatras, 315 dalyvių, iš 21 savivaldybės.

Birštone surengtas Baltijos šalių mėgėjų teatrų festivalis „Baltijos rampa“. Dalyvavo 150 dalyvių iš Lietuvos, Latvijos ir Estijos. Lietuvai atstovavo 4 teatrai. Pristatyti ryškiausi Baltijos šalių mėgėjų teatrai. Dalyviai įgavo naujų žinių, praktinių įgūdžių, kuriuos panaudos savo darbe su aktoriais mėgėjais. 2015 m. „Baltijos rampa“ vyks Estijoje.

Tarptautinei teatro dienai paminėti Alytuje surengta septintoji Lietuvos mėgėjų teatrų šventė „Tegyvuoja teatras“. Idėja kasmet vis kitoje savivaldybėje rengti respublikinę teatro šventę ir sukviesti šalies teatralus draugėn gimė 2006 m. Per 8 metus nominuoti 291 kūrėjai, įteiktos 93 statulėlės. Alytuje dalyvavo 300 mėgėjų teatrų kūrėjų, iš jų 46 pelnė šventės diplomus, 12 įteiktos „Tegyvuoja teatras“ statulėlės. Šventės vėliava perduota Utenos rajono savivaldybei.

Liaudiškų šokių renginiai. 2013 m. surengtas suaugusiųjų liaudiškų šokių konkursas „Pora už poros“. Konkursas, vykęs trim ratais (vietinis, tarprajoninis ir respublikinis), į varžytuves sutraukė 143 liaudiškų šokių grupes (merginų, jaunimo, vyresniųjų ir pagyvenusiųjų), 2800 šokėjų bei muzikantų iš 52 savivaldybių. Antrasis konkurso ratas vyko Širvintose, Birštone ir Kuršėnuose Dalyvavo 98 šokių grupės, per 2000 dalyvių iš 41 savivaldybės. Varžytuves stebėjo per 2700 žiūrovų, tarp jų per 180 šalies choreografų ir šokių mokytojų. Respublikinis ratas vyko Prienuose, jame varžėsi 60 šokių grupių (1200 dalyvių) iš 29 rajonų, 5 miestų ir 2 savivaldybių. 10 kolektyvų – laureatų apdovanoti 1000 Lt premija. Visiems vadovams įteikti diplomai ir padėkos raštai (240). Po varžytuvių surengti kolektyvų vadovų pasitarimai konkurso rezultatams aptarti.

Mažoji šokių šventė surengta Marijampolėje. **D**alyvavo 130 vaikų ir suaugusiųjų liaudiškų šokių grupių, 2600 dalyvių iš 40 savivaldybių. Parodyta beveik visa 2014 m. Lietuvos dainų šventės Šokių dienos programa, išskyrus užsienio lietuvių programą ir finalą.

Liaudiškos muzikos renginiai. Surengtas III skudutininkų ansamblių bei ragų ir daudyčių pūtėjų festivalis „Dudutis“ Panevėžyje. Festivalio metu surengtas praktinis-metodinis seminaras „Skudučiai nūdienoje“ ir atidarymo koncertas Panevėžio dailės galerijoje. Dalyvavo 9 skudutininkų ansambliai, 115 dalyvių iš 6 savivaldybių. Festivalyje skudučiavo atskiri kolektyvai, jungtinis skudučių orkestras atliko G.Svilainio „Skudutinę“ bei „Untytę“. Numatoma festivalį tęsti 2015 m.

Surengta Respublikinė dainų ir šokių ansamblių šventė Švenčionių r. prie Bėlio ežero. Šventėje atliktas 2014 m. Dainų šventės Ansamblių vakaro repertuaras, išbandyti rekvizitai bei kai kurie režisūriniai sprendimai. Pasiekta, kad šventėje dalyvautų visi šalies dainų ir šokių ansambliai. Žiūrovai galėjo išgirsti visiems etniniams regionams būdingus kūrinius, tarmišką žodį, pamatyti tautinius kostiumus. Ansamblių vakaro koncerte Aukštaitijai, Dzūkijai, Suvalkijai, Žemaitijai ir Klaipėdos kraštui bus skirta atskira dalis. Šventėje dalyvavo 800 dainininkų, muzikantų ir šokėjų iš 19 liaudiško meno kolektyvų.

2013 m. vyko VII tarptautinis studentų liaudiškos muzikos festivalis „Linksminkimos“ (gautas finansavimas iš KM ir ŠMM). Festivalyje dalyvavo 677 dalyviai iš 17 kolektyvų, atstovaujantys 14 Lietuvos universitetų bei kolegijų, bei svečiai – Lietuvos edukologijos universiteto socialinių partnerių Armėnijos Chačaturo Aboviano valstybinio pedagoginio universiteto liaudiškų šokų ansamblis. Festivalio metu pirmą kartą surengtas liaudies instrumentinės muzikos konkursas, kuriame varžėsi tik ansamblių dainininkai ir muzikantai. Laisvai pasirinktoje programoje buvo vienas privalomas kūrinys, skambėsiantis 2014 m Lietuvos dainų šventės „Čia – mano namai“ Ansamblių vakaro programoje. Konkurse dalyvavo aštuoni kolektyvai. Komisijos nuomone pirma vieta atiteko VU dainų ir šokių ansamblio dainininkams ir muzikantams, pirmą kartą atlikusiems kolektyvo vadovo Eugenijaus Čiplio „Sutartines“. Antra vieta skirta dviem kolektyvams: Šiaulių universiteto liaudiškos muzikos ansambliui „Saulė“ ir Lietuvos edukologijos universiteto dainų ir šokių ansambliui „Šviesa“, trečia – Vilniaus kolegijos ansamblio „Voruta“ muzikantams ir dainininkams. Pagrindinis festivalio koncertas vyko Vilniaus kultūros, pramogų ir sporto rūmuose. Jame dalyvavo liaudies dainų ir šokių ansamblių dalyviai bei šokių kolektyvai. Kitas festivalis numatytas 2015 m.

Organizuota tradicinių ir koncertinių kanklių kolektyvų, ruošiančių koncerto „Skambėkite, kanklės“ programą, apžiūra. Patikslinti kolektyvų dalyvių sąrašai bei nustatytas pasirengimo Dainų šventei meninis lygis.

Pučiamųjų instrumentų orkestrų renginiai. Panevėžyje organizuotas XIII pučiamųjų instrumentų orkestrų čempionatoas (vyksta kasmet dviem turais). Pirmame ture dalyvavo 38 kolektyvai, 1150 dalyvių iš 25 savivaldybių. Finaliniame ture dalyvavo 28 orkestrai, 900 dalyvių iš 20 savivaldybių. Čempionatas vyksta kasmet.

Folkloro renginiai. Vilniuje surengtas VI Lietuvos studentų folkloro festivalis „O kieno žali sodai“, kuriuo siekiama puoselėti akademinio jaunimo folkloro bendruomenių tradicijas šalies

universitetuose, kolegijose ir kitose aukštojo bei aukštesniojo mokslo institucijose, kelti jaunimo folkloro sambūrių meninį lygį, skatinti naujas iniciatyvas. Festivalio metu vyko 4 renginiai: pagrindinis festivalio koncertas, NORDTRAD kūrybinės dirbtuvės (tradicinio dainavimo, tradicinio vyrų dainavimo, tradicinio žemaičių dainavimo, pasakojamosios tautosakos, tradicinių šokių, tradicinio smuikavimo, skambinimo cimbolais, sutartinių giedojimo), koncertas Rumšiškių bažnyčioje. Bendradarbiaujant su Lietuvos muzikos ir teatro akademija surengti tarptautiniai etnomuzikavimo mokymai. Dalyvavo Švedijos, Suomijos, Norvegijos ir kt šalių muzikologai. Lietuvos studentų folkloro kolektyvų susibūrimas ir festivalio rengimas – gera iniciatyva, rengėjų įsitikinimu, turinti skatinti akademinės visos Lietuvos bendruomenės domėjimąsi etnine kultūra, kraštotyra ir ugdyti studentų folkloro sambūrių vaidmenį ugdant pilietiškumą, tautiškumą, etninį identitetą. Tai vienintelis tokio pobūdžio festivalis Lietuvoje, rengiamas nuo 2008 m. vis kitoje aukštojoje mokykloje. Renginyje dalyvavo 10 folkloro kolektyvų iš aštuonių Lietuvos aukštųjų mokyklų , apie 180 dalyvių.

Surengtas V respublikinis vaikų ir moksleivių – liaudies kūrybos atlikėjų – konkursas „Tramtatulis“, skatinantis vaikus, moksleivius ir jų mokytojus plačiau domėtis bei išsaugoti savo krašto liaudies kūrybos savitumą, folkloro atlikimo stilistiką, grojimo, dainavimo, pasakojimo tradicijas. 53 savivaldybėse surengti vietiniai ratai. Regioniniai ratai vyko Aukštaitijoje (Panevėžyje, Širvintose), Dzūkijoje (Varėnoje), Suvalkijoje (Marijampolėje), Žemaitijoje ir Klaipėdos krašte (Telšiuose). Iš jų, taip pat Vilniaus bei Kauno miestų į respublikinį ratą atrinkti 432 vaikai. Respublikinis ratas vyko Kaune. Dalyviai varžėsi keturių amžiaus grupių kategorijose, pasakojimo, pavienio bei grupinio dainavimo, muzikavimo įvairiais lietuvių liaudies instrumentais srityse. Dėl dalyvių gausos ir pristatomos kultūros žanrų įvairovės įvertintas gausus būrys atlikėjų – 40 diplomantai bei 35 laureatai (pavieniai ir grupės). 2013 m. „Tramtatulio“ geriausiu iš geriausių atlikėjų pripažintas muzikantas, dainininkas Rapolas Diržinauskas iš Kauno miesto ir muzikantų muzikantas Darius Bagdonavičius iš Kauno rajono. Išleista „Tramtatulio“ kompaktinė plokštelė, kurioje įrašytos 2013 m. konkurso laureatų atliekamos lietuvių liaudies dainos, pasakojimai, tradicinės instrumentinės muzikos kūriniai. Ji bus naudinga ir kaip mokymo priemonė vaikų folkloro ansamblių vadovams bei mokytojams. Tai vienintelis konkursas, kurio svarbiausias vertinimo kriterijus – tradicinio dainavimo, muzikavimo, pasakojimo autentiškumas. Vietiniuose ratuose dalyvavo per 900, regioniniuose – 432, respublikiniame – 237 atlikėjai.

Kiti renginiai.

Dalyvauta organizuojant Žemaičių krikšto 600 metų jubiliejui paminėti skirtus renginius: kartu su Telšių vyskupija, Telšių savivaldybe surengta sakralinio liaudies meno mugė-paroda, kurioje dalyvavo 22 skulptoriai ir kryždirbiai, 8 tapytojai ir grafikai ir 4 kalviai. Kryždirbystės mugė buvo pirmas tokio pobūdžio renginys Lietuvoje. Joje siekta parodyti geriausių kryždirbių darbus (kryžius, koplytstulpius, koplytėles) bei su paminklais susijusias sakralinio turinio skulptūras (apskritai mugėje pristatyti tik tradicinio sakralinio turinio darbai). Mugė sutraukė daug lankytojų, nemažai darbų buvo nupirkta, kryždirbiai, lauko paminklus pristatę nuotraukomis, gavo nemažai užsakymų. Mugė savo specifika organiškai įsiliejo į kitus jubiliejaus renginius.

Suorengta mokslinė konferencija „Žemaičių kryždirbystė“ Telšiuose, kurioje dalyvavo apie 100 klausytojų, perskaityti 6 moksliniai pranešimai. Konferencija užbaigė visą sudėtingą kryždirbystei skirtos dienos (3 parodos, specializuota mugė) programą.

Raseiniuose vyko tradicinis Lietuvos politinių kalinių, tremtinių ir laisvės kovų dalyvių sąskrydis „Su Lietuva širdy“, rengiamas prisimenant Lietuvos tremtinių, politinių kalinių ir laisvės kovų dalyvių veiklą, prasmingus Lietuvos istorijos puslapius. Vyko kariuomenės pučiamųjų orkestrų koncertas Ariogalos gatvėse, šventinė eisena nuo Ariogalos parapijos bažnyčios į Dubysos slėnį, šv. Mišios Dubysos slėnyje, Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos chorų, solistų, muzikos grupių koncertas, jaunųjų šaulių ir skautų stovykla. Dalyvavo 35 kolektyvai, 5000 dalyvių, 7000 žiūrovų.

Rengiantis 2014 m. dainų šventei vykdytas projektas „Tautinis suvenyras Dainų šventei“. Bendradarbiaujant su Vilniaus dailės akademija, vyko ir bus tęsiamos kūrybinės dizainerių dirbtuvės, kurių metu studentai kuria objektus, daiktus bei suvenyrus, pritaikydami liaudies kultūrą bei tradicinius elementus aktualiame, šiuolaikiniame kontekste. Edukacinių renginių metu studentus konsultavo LLKC specialistai, supažindino jaunuosius dizainerius su lietuvių liaudies pasaulėžiūra, papročiais, tautinių kostiumų specifika, lietuvių tradicine kultūra, kulinariniu paveldu, liaudies dainomis bei liaudies taikomaisiais amatais. 2014 m. bus atrinkti geriausi dizainerių projektai, tiražuojami gamintojų. Sukurtus tautinius suvenyrus bus galima įsigyti Dainų šventės metu ir po jos.

Apie visus renginius skelbta per televiziją, radiją, spaudoje, naujienų portaluose, interneto svetainėse.

Metodinė veikla

Seminarai. Įgyvendinant vieną įstaigos prioritetinių veiklos krypčių – tobulinti kultūros specialistų, etninės kultūros bei mėgėjų meno pakraipos metodininkų, kolektyvų vadovų, meistrų, veiklos rganizatorių ir pan. mokymą ir kvalifikacijos kėlimo sistemą, siekiant kryptingai pasirengti vaikų ir moksleivių – liaudies kūrybos atlikėjų – konkursui „Tramtatulis“, tradicinių šokių varžytuvėms „Patrepsynė“ bei Dainų šventės Folkloro dienai „Laimužės lemta“, surengti folkloro seminarai 338 folkloro ansamblių vadovams, kultūros darbuotojams ir pedagogams. (Telšiuose – 40 dalyvių iš 11 savivaldybių, 2 seminarai Vilniuje – 260 dalyviai iš 56 savivaldybių, Kauno r. – 38 dalyviai iš 2 savivaldybių). Teorinių ir praktinių seminarų metu supažindinta su instrumentiniu, dainuojamuoju folkloru, diegta tradicinių šokių, tradicinio dainavimo pagrindai, aptarta mokymo metodika, šokio aprašo skaitymas, suaugusiųjų ir vaikų folkloro ansamblių ypatumai.

Smalininkuose, Jurbarko rajone devynioliktą kartą surengtas respublikinis rajonų, miestų etninės kultūros centrų darbuotojų ir rajonų etninės kultūros metodininkų, nacionalinių, regioninių parkų etnografų (kultūrologų), už tautodailę, tradicinius amatus atsakingų specialistų seminaras „Tradicinė kultūra – sveikai (vientisai, darniai, laimingai) asmens ir visuomenės savivokai stiprinti“. Dalyvavo 135 klausytojai iš 45 savivaldybių, 14 dėstytojų, 5 folkloro kolektyvai**.** Nedalyvavo 13 savivaldybių: Alytaus r., Akmenės r., Elektrėnai, Biržų r., Bištonas, Ignalinos r., Kazlų Rūda, Kalvarija, Kupiškio r., Molėtai, Rietavas, Skuodas, Švenčionių r., Vilniaus r. Koncertavo 5 kolektytvai. Kursuose keliama šių specialistų kvalifikacija, sudaromos ir koordinuojamos veiklos kryptys, atsižvelgiant į valstybinės etninės kultūros apsaugos ir plėtros politikos nuostatas, aptariamos etninės kultūros veiklos programos, kiti dokumentai, atspindintys Lietuvos Vyriausybės, savivaldybių etninės kultūros plėtros kryptis, uždavinius, priemones ir kt.

Surengti 2 seminarai jaunimo ir vyresniųjų bei pagyvenusiųjų ir merginų liaudiškų šokių grupių vadovams. Dalyvavo 140 vadovų iš 47 savivaldybių. Seminaruose išmokti 10 naujų sceninių šokių, kuriuos dėstė autoriai ir švenčių baletmeisteriai.

Tradicinio Lietuvos mėgėjų teatrų režisierių seminaro Vilniuje dalyviai aptarė respublikinius 2013–2014 m. teatro renginius, diskutavo aktualiausiais mėgėjų teatro plėtros klausimais, vyko susitikimas su 2014 m. Dainų šventės Teatro dienos „Dyvų dyvai“ kūrybine grupe, apskritasis stalas „Mokyklinių teatrų paskirtis ir vieta Dainų švenčių kontekste“. Dalyvavo 92 režisieriai iš 38 savivaldybių.

Trakuose surengtas dainų ir šokių ansamblių bei jų grupių vadovų seminaras. Dalyvavo 69 kolektyvų vadovai iš 17 savivaldybių ir 30 iliustratorių. Skaitytos paskaitos, vyko šokių, chorų, liaudies instrumentų orkestrų, liaudiškos muzikos kapelų pratybos. III skudutininkų ansamblių bei ragų ir daudyčių pūtėjų festivalio „Dudutis“ Panevėžyje metu suorengtas praktinis-metodinis seminaras Panevėžio apskrities kolektyvų vadovams „Skudučiai nūdienoje“. Dalyvavo 34 dalyviai iš 3 savivaldybių.

Prisidėta rengiant Birštone vykusį liaudies instrumentų pedagogų (kanklininkių) seminarą, kuriame dalyvavo 60 kanklių pedagogių iš 15 savivaldybių. Jungtinis liaudies instrumentų ansamblis atliko 2014 m. Lietuvos dainų šventės Kanklių popietės kūrinius, analizuotas repertuaras.

Surengtas keturių seminarų ciklas „Aktualios tradicinių liaudies dailės šakų technologijos“, kurio tikslai – išmokyti arba aktualizuoti, priminti dalyviams tokias tradicinių liaudies amatų technologijas, kurios šiandien atrodo perspektyvios, kelia susidomėjimą, tačiau yra primirštos, nebenaudojamos arba mažai naudojamos; pasiūlyti ir išbandyti perspektyvius kūrybos ir / arba meno dirbinių gamybos metodus. Tikslinė seminarų auditorija – amatininkai, tautodailininkai, jau praktikuojantys artimuose žanruose, turintys pakankamai pradinių profesinių įgūdžių, todėl galintys įsisavinti naujas technologijas bei dirbinių specifiką trumpų intensyvių mokymų metu. Ciklą sudarė praktiniai ir teoriniai seminarai. Seminaras „Tradicijos perteikimas per suvenyrą“ vyko Leliūnuose, Utenos r., jame dalyvavo 12 tautodailininkų, atvykusių iš 4 savivaldybių. Seminaro metu išklausytos paskaitos, pristatančios įvairias suvenyro sampratas, apsvarstytos tautodailininkų galimybės gaminti šias sampratas atitinkančius dirbinius, mokytasi projektuoti kolektyviai kuriamus dirbinius, apjungiančius skirtingų amatų technologijas. Seminaras „Tradicinės lietuvių liaudies mezgimo technikos ir jų pritaikymas šiandien“ surengtas Palangoje. Jame dalyvavo 29 tautodailininkės iš 7 savivaldybių. Seminaro tikslas buvo atgaivinti tradicinių pirštinių mezgimo technikų pažinimą, paskatinti kurti ypač aukštos kokybės ir didelės meninės vertės mezginius, pasidalyti patirtimi ir techniniais įgūdžiais. Tarp dėstytojų buvo viena Latvijos specialisčių, supažindinusi su Latvijoje šiuo metu klestinčio pirštinių mezgimo verslo kūrybos ir gamybos aspektais, pristačiusi 150 vnt. latviškų pirštinių kolekciją Seminaro metu organizuota išvyka į Rucavos miestelį Latvijoje, kuriame seminaro dalyvės susipažino su vietinių meistrių darbais ir jų veiklos organizaciniais ypatumais. Seminaras „Tradicija ir šiuolaikinė apranga“, vykęs Palangoje, buvo skirtas tautodailininkėms, norinčioms pasimokyti liaudiškiems drabužiams būdingų sukirpimo bei puošybos elementų taikymo šiuolaikiniuose drabužiuose. Dalyvavo 30 tautodailininkių ir mėgėjų iš dviejų savivaldybių. Seminaras „Tradicinė liaudies grafika: medžio raižiniai“ Kretingoje vyko jau antri metai iš eilės. Dalyviai – 12 tautodailininkų iš 3 savivaldybių – praktiškai ir teoriškai mokėsi tradicinių medžio raižinių technikos.

Šio seminaro galutinis tikslas – sukurti nuolat veikiančią medžio raižinių dirbtuvę, nuolat vykstančius edukacinius renginius Kretingos amatų centre.

Iš viso keturiuose seminaruose dalyvavo 83 tautodailininkai.

Kursai. Visagine septintą kartą vyko 4 dienų tradicinio etnomuzikavimo (grojimo dūdmaišiu, cimbolais, mažuoju būgneliu, armonikos, smuiko) kursai, į kuriuos susirinko 35 dalyviai iš 6 savivaldybių. Kursų metu surengti du koncertai.

Molėtų r. Bebrusų poilsio namuose kartu su Lietuvos chorų asociacija surengti dvyliktieji vaikų ir suaugusiųjų chorų vadovų kvalifikacijos kėlimo kursai „Vasaros akademija“, kuriuose dalyvavo per 60 Lietuvos chorų vadovų chorvedžių iš 37 savivaldybių. Vyko 2014 m. Lietuvos dainų šventės „Čia – mano namai“ Dainų dienos kūrybinės grupės pasitarimai, buvo kuriamas galutinis Dainų dienos programos variantas, išanalizuoti nauji, užsakyti kūriniai.

Liaudiškų šokių vasaros kursuose Nidoje dalyvavo 174 Lietuvos moksleivių ir suaugusiųjų šokių kolektyvų vadovai iš 56 savivaldybių. Kursus vedė 18 baletmeisterių. Išmokta 14 šokių.

Utenos r., Saldutiškyje, surengta vaikų ir jaunimo teatrų vadovų kvalifikacijos kėlimo vasaros stovykla „Teatro akademija“. Stovykloje vyko praktinis, kūrybinis, laboratorinis darbas. Dalyvavo 20 vadovų iš 11 savivaldybių.

Iš viso surengta 19 seminarų ir kursų, kuriuose dalyvavo 1240 dalyvių.

Leidyba

Nuo 1988 m. leidžiamas periodinis dvimėnesinis kultūros ir mokslo žurnalas „Liaudies kultūra“, skirtas Lietuvos kultūros paveldo, tradicinės kultūros tyrimams bei šiandieninėms gyvosios tradicijos raiškos formoms pristatyti ir aptarti. Leidinyje dera akademinės publikacijos – mokslo straipsniai ar nedidelės studijos, įdomiausių mokslinių projektų aptarimai, akiratį plečiantys kultūrologinių tekstų vertimai, unikalių sakytinės istorijos šaltinių publikacijos, knygų recenzijos ir pokalbiai, diskusijos, etninės veiklos realijų, regionų kultūros, šio baro šviesuolių pristatymai. Per metus išleidžiami šeši žurnalo numeriai po 12 spaudos lankų, kurių vienas skiriamas spalvotoms įklijoms su reprezentatyviomis liaudies meno dirbinių, tapybos fotografijomis, tradicinės gyvensenos vaizdais ir kt. Su žurnalo rubrika „Mokslo darbai“ skelbiami istorikų, etnologų, tautosakos ir mitologijos tyrinėtojų, antropologų, kultūrologų ir kt. moksliniai straipsniai yra recenzuojami, skelbiami ir elektroninėje bibliotekoje www.elibrary.lt, tarptautinėse mokslinėse duomenų bazėse „EBSCO publishing“ (www.epnet.com) bei „Lituanistika“. 2013 m. žurnalo redakcija vykdė du projektus: „Lietuvių tradicinės kultūros ir šiuolaikinės etninės kultūros bruožų istorinė, etnologinė, antropologinė, probleminė analizė „Liaudies kultūros“ žurnale“ bei „Tradicinės kultūros tyrimai kaip kultūros atminties formavimo šaltinis ir tvirtas pagrindas polilogui su pasauliu“ (dalinė finansinė KRF parama 40 tūkst. Lt), kuriais prisidedama prie valstybės vykdomos kultūros politikos, siekio išsaugoti tautos materialųjį ir nematerialųjį kultūros paveldą, pozityvios šiuolaikinės kultūros raidos skatinimo, tautinio mentaliteto bei pilietiškumo ugdymo. Visi leidinio numeriai skelbiami LLKC interneto svetainėje www.llkc.lt.

Parengti ir išleisti repertuaro leidiniai: „Muzika dūdmaišiui“, „Sodauto“ (Šokių dienos repertuaras), Jono Mačiukevičiaus „Bitė Maja“ (pjesės lėlių teatrams), Lietuvos choro muzikos antologijos II tomas, CD „Lietuvių pučiamųjų instrumentų orkestrų antologija“. Išleistas 2014 m.

Lietuvos dainų šventę pristatantis filmas „Čia – mano namai“ vokiečių ir rusų kalbomis, Tarptautinio instrumentinio folkloro festivalio įrašai „Griežynė – 2012“, CD „Lietuvos vaikų ir moksleivių – liaudies kūrybos atlikėjų – konkursas „Tramtatulis“. Interneto tinklalapiui „Virtuali nematerialaus kultūros paveldo antologija“ parengta kvalifikuota, naujausiais etnologijos mokslo duomenimis paremta, visuomenei aiškia forma pateikta, vaizdo (nuotraukomis ir filmuota medžiaga) ir garso pavyzdžiais iliustruota medžiaga apie lietuvių tradicinės kultūros sritis ir žanrus: dainuojamąją, instrumentinę, sakytinę, choreografinę liaudies kūrybą, liaudies meną, kalendorinius, šeimos, darbo, jaunimo papročius, kulinarines tradicijas, religiją ir mitologiją, žinias apie dangų ir sveikatą. Sukurtas interneto svetainės sprendimas ir parengta tekstinė bei iliustracinė medžiaga, kuri laipsniškai įkeliama į svetainę – tai leis įgyvendinti tikslą sudaryti galimybes prieiti prie informacijos plačiam interesantų ratui, ypač jaunajai kartai, greitai, patogiai ir išsamiai susipažinti su lietuvių nematerialiojo kultūros paveldo įvairove, tradicinės kultūros sritimis, rūšimis ir žanrais, vertingiausiais jų pavyzdžiais.

Pakartotinai išleisti 4 DVD „Lietuvio namai“, „Lietuvių kalendorinės šventės“, „Lietuvių kulinarinis paveldas“, „Lietuvių tradicinės dainos, lietuvių instrumentinė muzika, lietuvių šokių tradicija“.

Išleisti 2 informaciniai, reklaminiai leidiniai: respublikinės konkursinės liaudies meno parodos „Aukso vainikas“ katalogas, elektroninis informacinis biuletenis „Etninės kultūros renginiai Lietuvoje“.

Leidybai parengtas filmas „Ūcia lylia“ (vaikų ugdymo tradicijos Lietuvoje). Filmuotos skirtingų regionų pateikėjos iš 5 savivaldybių, jaunos šeimos, auginančios mažylius pasitelkiant liaudies kūrybą, papročius, bei autentiški vaikų žaislai, lopšiai, stovynės ir kt. (filmuota Lietuvos liaudies buities muziejuje). Užfiksuotoje medžiagoje atskleidžiama vaikų ugdymo priemonių visuma, autentiškas prigimtinis kontekstas ir tradicijų taikymo galimybės šiuolaikiniame gyvenime.

LLKC darbuotojų parengtos ir savivaldybių lėšomis išleistos kompaktinės plokštelės „Svirnelie siediejau“ (Šiaulių krašto liaudies muzikantų įrašai), „Peterburgo armonika“ (Aukštaitijos regiono muzikantų įrašai).

LLKC leidiniai pristatyti Tarptautinėje Vilniaus knygų mugje „Litexpo“ parodų rūmuose. Kultūrinėje programoje surengtas Kuršių genties kostiumų kolekcijos pristatymas-koncertas, „Liaudies kultūros“ redakcijos diskusija su moksleiviais ir studentais.

Bendradarbiavimo ir partnerystės su savivaldybėmis stiprinimas

Duomenų kaupimas ir analizė. Taikant specializuotas anketas renkama, sisteminama, analizuojama ir skleidžiama informacija apie etninės kultūros, mėgėjų meno šiuolaikinės raiškos formas ir mėgėjų meno kolektyvus. Atlikta kultūros įstaigų, mėgėjų meno kolektyvų duomenų analizė, įvariais pjūviais parengta medžiaga apie mėgėjų meno kolektyvų ir kultūros įstaigų kategorijas, pasiskirstymą savivaldybėse pagal žanrus, dalyvių amžių, kategorijas, kolektyvų priklausomybę. Rezultatai pristatyti Lietuvos savivaldybių kultūros padaliniams per LR kultūros ministerijos rengtus seminarus, pasitarimus bei kultūros centrų asociacijos narių posėdžius. Kaupiama ir interneto svetainėje skelbiama informacija apie svarbiausius mėgėjų meno kolektyvų renginius. Nuo 1993 m. kasmet renkama informacija apie etninės kultūros renginius Lietuvoje ir leidžiamas leidinys (nuo 2010 m. elektroninis), rengiama ir skelbiama Naujausių etninės kultūros leidinių bibliografija, Lietuvos

folkloro garso publikacijų bibliografija. Atnaujinta geriausių mėgėjų meno kolektyvų apdovanojimų „Aukso paukštė“ analizė. 2013 m. surinkta, susisteminta Lietuvos kultūros centrų, jų filialų, skyrių, padalinių bei kitų kultūros darinių duomenų bazė su su paieškos filtravimo galimybe. Atlikta analizė, parengtas pristatymas skaidrėse.

Lietuvos kultūros centrų ir jų filialų statistinės ataskaitos. LLKC renka, sistemina ir apibendrina Lietuvos kultūros centrų ir jų filialų statistines ataskaitas (bendros žinios, pastatai, materialinė bazė, darbuotojai, kolektyvai, dalyviai, veikla, lėšos). 2013 m. veikė 162 juridinį statusą turintys kultūros centrai, 127 jų filialai, 316 skyrių ir padalinių ir 156 kiti dariniai, dažniausiai priklausantys rajonų seniūnijoms. Kadangi 2013 m. kultūros centrų statistika bus gauta vasario 15 d., naudotasi 2012 m. statistikos duomenimis: kultūros centruose dirbo 4155 darbuotojai, iš jų 2679 kultūros ir meno darbuotojai (1850 etatų). Atestacinės klasės suteiktos: I – 71 darbuotojams, II – 88, III – 315. Remiantis statistika savivaldybėse trūksta 238 kultūros ir meno darbuotojų. Iš viso veikė 3100 mėgėjų meno kolektyvai (77,8 proc. visų kolektyvų), 38 530 dalyviai, iš jų 1063 – vaikų ir jaunimo kolektyvai (14 827 dalyviai). Surengta 46 108 renginiai, iš jų 12 084 – vaikams ir jaunimui. Deja, tik nedidelė jų dalis – 1484 – atspindi pasirengimo dainų šventėms procesą, tradicijos tęstinumą. Statistinė informacija siunčiama Statistikos departamentui, Kultūros ministerijai, skelbiama interneto svetainėje.

2013 m. rengiama kultūros centrų ir jų filialų, skyrių, padalinių elektroninė duomenų bazė su paieškos filtravimo galimybe (įstaigų teisinis statusas, juridinių asmenų, kitų jų padalinių ir kitų kultūros darinių skaičius, kategorija, pavaldumas, premijavimas ir kt). 28 savivaldybės turi po vieną juridinį centrą, 14 – po 2, 4 savivaldybės – po 5 ir kt.

Atliktas savivaldybių kultūros centrų reitingavimas: pagal geografinį kultūros centrų prieinamumą, pagal gyventojų skaičių, tenkantį vienam kultūro centrui, pagal gyventojų užimtumą kultūros centrų kolektyvuose, pagal mėgėjų meno kolektyvų gausumą, pagal mėgėjų meno kolektyvų dalyvių gausumą, pagal kolektyvų dalyvių skaičių, tenkančių vienam kultūros centro darbuotojui.

Analizuojant kultūros įstagų pavadinimus išaiškėjo, kad vartojami 22 pavadinimai: kultūros centras (260 vnt.), skyriai (144), kultūros namai (64), laisvalaikio salės (81), filialai (127), padaliniai (41), salės (19), kaimo seklyčios (13), laisvalaikio centrai (10), seniūnijų skyriai (7), pramogų ir šokių salės (11), kultūros klubai (5), bendruomenės namai (5), gyventojų aptarnavimo zonos (4), pramogų centrai (3), bendruomenės salė (1), amatų centras (1), Amatų poskyris (1), jaunimo centras (1), paveldo tarnyba (1), menino ugdymo studija (1), centras-dailės galerija (1).

Devyniolikoje savivaldybių kultūros centro kategorijos skirtos pagal negaliojančius 2002 ir 2004 m. LR kultūros ministro įsakymus: Klaipėdos m., Palanga, Birštonas, Biržai, Druskininkai, Elektrėnai, Ignalina, Šilalė, Kupiškis, Marijampolė, Pakruojis, Pasvalys, Radviliškis, Rietavas, Skuodas, Širvintos, Švenčionys, Vilkaviškis, Visaginas. Steigėjai nėra sutvarkę kultūros centrų ir jų filialų kategorijų dokumentų pagal Lietuvos kultūros ministro 2009 m. balandžio 30 d. įsakymu Nr. ĮV-207 patvirtintą Kultūros centrų akreditavimo tvarkos aprašą. Reikėtų peržiūrėti kategorijų vertinimo kriterijus. Dabar esantys kultūros centrų kategorijų vertinimo kriterijai yra netinkami, nes daugiau nei pusė Lietuvos savivaldybių turi po vieną juridinį centrą, o kiti buvę filialai priklauso tam vieninteliam juridiniam vienetui – kultūros centrui.

17 savivaldybių (Radviliškio r. sav. – 25, Rokiškio r. sav. – 22, Vilniaus r. sav. – 16, Ignalinos r. sav. – 16, Marijampolės sav. – 14, Šakių r. sav. – 13, Šilalės r. sav. – 12, Utenos r. sav. - 8, Elektrėnų sav. – 6, Raseinių r. – 6, Alytaus r. sav. – 5, Prienų r. sav. – 5, Akmenės r. sav. – 3, Telšių r. sav. – 3,

Anykščių r. sav. – 1, Kalvarijos sav. – 1, Tauragės r. sav. – 1) veikia kiti kultūros dariniai, atliekantys kultūros centrų funkcijas, daugiausia pavaldūs seniūnijoms ir kt.

Dabartinė regionų kultūros padėtis rodo, kad reikalingi visų kultūros sričių veiklos, jos rezultatų kokybės vertinimo sistemos kriterijai, pagal kuriuos kokybiškesnė veikla būtų labiau remiama valstybės, o iškelti prioritetai padėtų išvengti kultūros proceso chaotiškumo. Prioritetų visoms administravimo grandims (žmogiškieji ištekliai, kultūros centrų juridinis statusas, akreditacija, kultūros darbuotojų atestacija ir kt.) nustatymas ir jų įgyvendinimo mechanizmo tobulinimas padėtų apibrėžti ir suderinti šių grandžių (valstybės, savivaldybių, kultūros įstaigų) funkcijas.

Geriausio metų kultūros centro premijavimas. Atrinkti keturi geriausi 2012 m. kultūros centrai, įteiktos premijos, diplomai: aukščiausios kategorijos – Lazdijų kultūros centras; pirmos kategorijos – Klaipėdos r. Dovilų etninės kultūros centras; antros kategorijos – Žiežmarių (Kaišiadorių r.) kultūros centras; trečios kategorijos – Plungės r. Žlibinų kultūros centras. Premijos skiriamos už pastarųjų penkerių metų aktyvią, kūrybingą, novatorišką veiklą puoselėjant etninę kultūrą, mėgėjų meną, kuriant menines programas, plėtojant šviečiamąją (edukacinę), pramoginę veiklą, tenkinant bendruomenės kultūrinius poreikius ir organizuojant profesionaliojo meno sklaidą. Kultūros centrai, nesusitvarkę kultūros centrų kategorijų dokumentų, negali pretenduoti į šias premijas.

Kita veikla

Kultūros paveldo dokumentavimas, saugojimas. Liaudies kūrybos archyvas rūpinasi tautosakos rinkimu, tvarkymu, saugojimu, propagavimu, rinkinių, garso ir vaizdo įrašų leidyba. Archyvas kaupiamas nuo 1960 m., daugiausiai sukaupta dainų ir šokių švenčių atributikos bei kino juostų. Intensyviai archyvas pradėtas kaupti 1992 m. Per 2013 m. sukaupta 10 garsajuosčių, apie 50 vaizdo įrašų, per 202 skaitmeninių fotografijų laikmenų, nuskenuota 1000 vnt. fotonegatyvų. Liaudies kūrybos archyvo duomenų bazė papildyta 771 skaitmeninių fotografijų laikmena.

Etnoinstrumentologinės ekspedicijos rengiamos nuo 1987 m. kasmet vis kitoje savivaldybėje. 25-oji etnoinstrumentologinė ekspedicija vyko Kupiškio rajone (14 dalyvių). Užpildytos 43 anketos apie tradicinius muzikantus, įrašyti 43 muzikantų atliekami 378 kūriniai, papildę LLKC archyvą. Vilniaus mokytojų namų svetainėje surengtas koncertas, skirtas ekspedicijai apibendrinti.. Dalyvavo 10 Kupiškio rajono tradicinių muzikantų.

Kryždirbystę paskelbus UNESCO nematerialiojo žmonijos kultūros paveldo šedevru, pradėtos tyrinėti Šiaurės Lietuvos (Žiemgalos) regiono kryždirbystės ypatybės, tradicijų tąsa. 2013 m. vyko ekspedicija Pasvalio rajone, užfiksuota per 500 objektų., aplankytos 48 vietovės. Parengti du staipsniai leidiniams apie aukštaitiškos kryždirbystės tradicijų tąsą meistrų kūryboje.

Vengrijos liaudies buities muziejuje Skansene ir Vokietijoje Hiutenfeldo lietuvių gimnazijoje surengtos dvi kilnojamosios kryždirbystės nuotraukų parodos.

Nuo 1995 m. kaupiama vienintelė šalyje Lietuvos folkloro garso publikacijų fonoteka. Sukaupta per 540 garso įrašų – nuo pirmųjų 1968 m. iki pačių naujausių. 2013 m. fonoteka papildyta 12 įrašų, parengta bibliografinė rodyklė. Atnaujinta folkloro garso publikacijų tekstinė ir vaizdinė informacija LLKC interneto svetainėje.

Garso įrašų studija. LLKC veikia garso įrašų studija, siūlanti aukštos kokybės paslaugas. Čia įrašyti kūriniai montuojami, parengiami gamybai; restauruojami seni įrašai magnetinėse juostose, plokštelėse ar kitose laikmenose. 2013 m. padaryti 1 renginio, 4 būsimos dainų šventės renginių, 16

kolektyvų (8 folkloro, 4 dainų ir šokių bei liaudiškų šokių ansamblių, 3 choro, 1 pučiamųjų instrumentų orkestrų) įrašai.

LLKC interneto svetainių atnaujinimas ir priežiūra

Įstaigos veikla ir svarbūs mėgėjų meno renginiai Lietuvoje patrauklia forma (tekstinė ir vaizdinė informacija) pristatyti interneto svetainėje. Peržiūrėta ir atnaujinta LLKC skyrių ir poskyrių veikla, teikiamos paslaugos. Elektronine forma pateikiami juridiniai etninės kultūros, mėgėjų meno apsaugos ir sklaidos dokumentai, etninės kultūros ir mėgėjų meno išsaugojimo bei plėtros programos. Parengta 2014 m. Lietuvos dainų šventės interneto svetainė, kurioje skelbiama šventės vaizdinė ir tekstinė informacija. Socialiniame tinklalapyje „Facebook“, „Firefox“ naršyklėje skelbiama LLKC, žurnalo „Liaudies kultūra“, dainų švenčių informacija.

Finansai

LR kultūros ministerija Pasirengimo dainų šventėms programai skyrė 985 000 Lt.

12 tęstinų prioritetinių mėgėjų meno renginių, kuriuos organizavo LLKC, buvo skirta 299 943 Lt. 2013 m. finansuoti prioritetiniai renginiai yra stambūs, respublikiniai renginiai, apimantys visas Lietuvos savivaldybes, vykstantys keliais etapais. Vyko 3 chorų, 2 folkloro, 1 liaudiškų šokių, 1 mėgėjų teatrų, 1 respublikinė paroda, visų žanrų meno mėgėjų kolektyvų ir jų vadovų apdovanojimai ir 3 eksperimentinės dainų ir šokių šventės. Iš visų renginių tik trys vyko Vilniuje, visi kiti – regionuose.

Kultūros rėmimo fondas skyrė 145 000 Lt: žurnalo „Liaudies kultūra“ leidybai – 40 000 Lt, interneto tinklapiui „Virtuali nematerialiojo kultūros paveldo antologija“ – 10 000 Lt, „Lietuvos choro muzikos antologijos“ II ir III tomui parengti ir išleisti – 10 000 Lt, aukštaičių genties I–XIV a. kostiumų kolekcijai sukurti – 30 000 Lt, filmui „Ūcia lylia“ sukurti – 15 000 Lt, Lietuvos pučiamųjų instrumentų orkestrų antologijai išleisti – 10 000 Lt.

Kultūros ministerija kultūros darbuotojų, mėgėjų meno kolektyvų vadovų ir etninės kultūros specialistų kvalifikacijai tobulinti skyrė 74 000 Lt: respublikiniam etninės kultūros specialistų seminarui – 12 000 Lt, respublikiniams choreografų kursams – 25 000 Lt, dainų ir šokių ansamblių bei jų grupių vadovų seminarui – 15 000 Lt, vasaros teatro akademijai – 10 000 Lt., 4 tautodailininkų seminarams – 12 000 Lt.

Iš etninės kultūros projektų skirta 65 000 Lt: „Gyvosios tradicijos“ serijos publikacijų (DVD) leidybai – 20 000 Lt (pakartotinai išleisti 3 DVD „Lietuvio namai, „Lietuvių kalendorinės šventės“, „Lietuvių kulinarinis paveldas“, „Lietuvių tradicinės dainos, lietuvių instrumentinė muzika, lietuvių šokių tradicija“); mokslinei konferencijai „Žemaičių kryždirbystė krašto storijos ir kultūros kontekste“, skirtai žemaičių krikšto 300 metų jubiliejui paminėti, – 10 000 Lt; žiemgalių genties I–XIV a. kostiumų kolekcijai sukurti – 35 000 Lt (pagaminta 4 moteriški ir 4 vyriški kostiumai).

Iš Švietimo mokslo ministerijos Baltijos šalių studentų dainų ir šokių šventės parengiamiesiems darbams gauta 21 000 Lt.

Iš Kultūros ministerijos programos „Lietuvos kultūros paveldo išsaugojimas, aktualizavimas ir populiarinimas, valstybinės kalbos apsauga“ gauta 12 100 Lt: tautinių kostiumų kolekcijai pristatyti per Šiaulių miesto jubiliejinę 777 m. šventę vykusį Baltų vienybės dienos minėjimą – 8600 Lt, per iškilmingą Valstybės atkūrimo (Vasario 16-osios) dienos minėjimą Daukanto aikštėje – 3500 Lt.

2013 m. surinkta 84 582 Lt spec. lėšų, išleista 120 619 Lt. Lėšos panaudotos degalams, ryšių paslaugoms, kvalifikacijos kėlimui, įstaigos remontui, komandiruotėms, leidybai. Įsigyta kompiuterinės technikos, baldų, vaizdo kamera, VHS magnetofonas.

Iš viso Lietuvos liaudies kultūros centras administravo 3 594 496 Lt.

Komandiruotės

Per metus surengtos 231 planinės išvykos: 192 – teoriniai, praktiniai užsiėmimai, dalyvavimas komisijose, konsultacijos, darbas su meno kolektyvais, jų vadovais ir kitais kultūros darbuotojais, 77 – organizacinis darbas, 34 – filmavimai ir etninės medžiagos rinkimas. Komandiruotėse praleista 418 dienų, tarp jų 127 vairuotojų komandiruotės.

Išanalizavus 2013 m. darbuotojų individualių planų ataskaitas nustatyta, kad specialistai dirbo intensyviai ir produktyviai. Be šioje ataskaitoje išvardytos veiklos, LLKC darbuotojai prisidėjo prie daugumos šalies švenčių, festivalių, konkursų, parodų ir kitų renginių organizavimo, daugelio komisijų, tarybų veiklos.

Direktorius Saulius Liausa

Inga Kriščiūnienė, tel. (8 5) 261 2594